

Prekenhåndboka (i Dagen):
3. søn. e. pinse (01. juni 2008)

Guds visdom

Jan Bygstad.

Tekstgjennomgåelse, 01. juni 2008.

PREKENTEKST: 1Kor 1:26-31

I dette første hovedavsnittet i Korinterbrevet (1:17-3:23) taler apostelen om sitt kall som forkynner av evangeliet. Dette gir ham anledning til å peke på hva som nærmere bestemmer forkynnelsens innhold ("Ordet om korset", 1:17-25), og forkynnelsens virkekraft (Ånden, 2:1ff). På begge disse områder er troen i strid med det naturlige menneskes tanker. Korinterne mente at det var viktig å tale "tidens språk" dersom en skulle nå tidens mennesker. Byen lå ikke langt fra Aten, og som en ny bykultur strebet en etter å etterligne og leve opp til "storebror" Aten. Det folk var opptatt av i Korint, var den greske filosofi (1:22). Derfor mente korinterne at skulle forkynnelsen ha fremgang, måtte en tilpasse talemåten og kle budskapet i filosofisk drakt, slik at folk lettere kunne forstå og bli trukket til evangeliet. Paulus' forkynnelse var imidlertid stikk i strid med dette prekenideal (1:17b; 2:1-5), noe som førte til at han ble oppfattet som "primitiv" og "grov", så folk tok anstøt av budskapet (1:18.2). Når Paulus tar opp dette i brevets innledning, vil han vise korinterne at årsaken til anstøtet mot "ordet om korset" ikke lå i forkynnelsens form men i dens innhold: Korset var for datidens mennesker ikke et religiøst symbol, men et fryktelig torturinstrument. Å bli korsfestet var ingen ærerik død, men den mest vanærende og nedrige døds måte. Men det som alle som hadde forstand anså som urimelig, ja, dårskap, gjør apostelen til sentrum i sitt budskap. For det ligger en guddommelig hemmelighet skjult i dette: "For Guds dårskap er visere enn menneskene, og Guds svakhet er sterkere enn menneskene" (v. 25).

26 Brødre, legg merke til det kall dere fikk: Ikke mange vise etter kjødet ble kalt, ikke mange mektige, ikke mange av høy ætt.

Med evangeliet snur Gud alle menneskelig begreper om hva som er stort og hva som er smått, hva som er viktig, klokt og betydningsfullt på hodet (jfr. Matt 11:25; Esek 21,26f). Denne sannheten demonstrerer Gud ved sin menighet. Derfor begynner prekenteeksten med et "legg merke til deres kall, brødre". Når den Allmektige, himmelens og jordens Skaper, skal ta seg ut et folk for sitt navn, velger han ikke ut det som "teller" i verdens øyne. Med begrepet "vise" tenkes det både på slike som har høy utdannelse, og ikke minst på de filosofisk skolerte. Når Herren ikke har utvalgt disse, henger det sammen med at de

ofte mener seg å være så kloke at de kan være Guds dommere. Derfor brukes uttrykket "etter kjødet". Poenget er ikke at evangeliet er for uintelligente er uutdannede mennesker, men at det ekskluderer den selvkloke. Med ordet "mektige" tenkes det både på økonomisk, politisk og militær makt. Det å komme høyt på strå og ha stor makt, fører ofte hovmod og selvsikkerhet med seg, noe som gjør en uimottagelig for evangeliet. Med ordene "av høy ætt" tenkes det på de som er av adelig eller kongelig byrd, og som ofte er preget av det samme type selvbevissthet som de mektige.

27 Men det dåraktige i verden, det utvalgte Gud seg for å gjøre de vise til skamme. Og det som er svakt i verden, det utvalgte Gud seg for å gjøre det sterke til skamme.

I v. 26 bruker apostelen ordet "kall", mens han i v. 27 bruker verbet "utvalgt". Gud har foretatt en utvelgelse som innebærer at han gjør til skamme alt som "er noe" her i verden, dvs. som regnes som viktig, betydningsfullt eller innflytelsesrikt. Her må det også understrekes at når apostelen taler om "det som er dåraktig" og "svakt i verden", tenker han på det vi hører i foregående avsnitt, nemlig "ordet om korset". Det er altså ikke sli at alt som oppfattes som tåpelig eller skrøpelig i seg selv skulle kunne bære Guds stempel. Men "ordet om korset" som avskys av de store og mektige, det griper de små og de fattige om som selv livet. Menneskets egentlige synd består i at det vil løsrive seg fra Gud, gå sine egne veier, og klare seg på egen hånd. Jo større og sterkere en er her i verden, jo mer får denne grunntendens fra syndefallet utfolde seg (se f.eks. 5Mos 8:17f; Jes 53:6; Jer 17:5ff).

28 Det som er lavt i verden, og det som er foraktet, det utvalgte Gud seg, det som ingenting er, for å gjøre det til intet som er noe

Derfor må den store bli liten, den sterke svak, den vise en dåre (3:18) før Herren kan slippe til (1Sam 2:4ff; Luk 1:46ff). Slik gjør Herren til intet "alt som er noe" (v. 28; jfr. Jes 2:9ff), og utvelger "det som ingenting er" (etter grunnteksten "det som ikke er"), for at mennesket ikke skal være avhengig av kjød men Ånd når det skal ha med Gud å gjøre. Og fordi det er Guds kjennetegn i alt han gjør at han skaper av intet og gir for intet.

29 - for at intet kjød skal rose seg for Gud.

Den menneskelige selvhevdelsestrang er en sentral side ved synden og fallet, og med dette behovet for ære og anerkjennelse - både i egne, i andres og i Guds øyne. I Guds rike får ikke noen side ved fallet og dets konsekvenser finnes. Derfor døde også all menneskelig ære og selvhevdelse i Herrens nærhet (Jes 2,9-11; Luk 10,20). Ordet om korset er m.a.o. ikke bare budskapet om Kristi død, men også om det gamle menneskes død.

30 For det er hans verk at dere er i Kristus Jesus, han som for oss er blitt visdom fra Gud, rettferdighet og helliggjørelse og forløsning,

Det å bli et Guds barn - også frelsestilegnelsen - er Guds gjerning, og ikke vår (se også Ef 2,8ff). Dette henger sammen med to hovedsannheter i Guds ord: For det første at syndens skade er så omfattende at et menneske ikke kan bidra selv med det aller minste til sin egen frelse (jfr. Joh 3,6). For det andre fordi det er Faderens vilje at hans Sønn skal bli alt i alle (1Kor 12,6; Ef 1,23), og at Sønnen skal æres likesom Faderen (Joh 5,23; 16,14).

31 for at - som skrevet står: Den som roser seg, han rose seg i Herren!

Når Jesus er blitt alt idet selvlivet er korsfestet, fører det til at all ros, ære, pris og herlighet kommer til å høre ham til (v. 29.31; jfr. Jes 42:8; Jer 9:23f). Derfor er det hos den som er

liten, fattig og hjelpeløs i seg selv Gud virkeliggjør sin vilje og hensikt (jfr. Efes 1:10.23; Rom 11:33ff): ”Herren alene er høy på den dag” (Jes 2,17).

Jan Bygstad, prest i DELK

